

Nedělní úvaha (kázání)
na text Žalmu 137 a evangelia Markova
v Lysé nad Labem, 30. neděli církevního mezidobí, 25. října 2020

U řek babylónských

U řek babylónských, tam jsme sedávali s pláčem ve vzpomínkách na Sijón. Své citary jsme v té zemi zavěsili na topoly, když nás ti, kdo nás odvěkli, vybízeli tam ke zpěvu, trýznitelé k radovánkám. „Zapívejte nám některý ze sijónských zpěvů!“ Jak bychom však mohli zpívat píseň Hospodinovu v té cizí zemi? Jestli, Jeruzaléme, na tebe zapomenu, ať mi má pravice sloužit zapomene. Ať mi jazyk přilne k patru, nebudu-li si tě připomínat, nebudu-li Jeruzalém považovat za svou svrchovanou radost.“
(Bible, Žalm 137)

*Giuseppe Verdi: Nabucco – Sbor hebrejských otroků
„Va, pensiero, sull' ali dorate“ (Leť myšlenko, na křídlech písně...)*

Činnost v Kafarnaum

Když nastal večer a slunce zapadalo, přinášeli k němu všechny nemocné a posedlé. Celé město se shromáždilo u dveří. I uzdravil mnoho nemocných... Časné ráno, ještě za tmy, vstal a vyšel z domu; odešel na pusté místo a tam se modlil. Šimon a jeho druhové se pustili za ním. Když ho našli, řekli mu: „Všichni tě hledají.“
(Bible, Markovo evangelium, 1. kapitola)

Dnešní kázání poskytl svému sboru Jan Štefan. Na téma nedávno promyšleného Ježíšova evangelijního uzdravení (Mk 1,29-39) přidal myšlenku i Lukáš Pešout. Doporučen je poslech Antonínem Dvořákem zpracované podoby žalmu v sedmé Biblické písni, z evangelických zpěvníků pak píseň 137 či 631 a 503 jako modlitba.

I.

Je naše situace podobná situaci Židů deportovaných do babylónského exilu? Nedobrovolně se nacházeli v cizině, daleko od svých domovů. Byli odvléčeni ze své země a drženi v zajetí. Nebyli svobodní. Své pány nazývali trýzniteli. Tak špatně na tom my opravdu nejsme. Sice jsme omezeni ve svých právech, nemůžeme se úplně volně pohybovat z místa na místo a jsou prostory, kam je nám vstup zapovězen. Nikdo nás však nenutí, abychom dělali, co dělat nechceme a nemůžeme. Pokud vás povolají do nemocnic nebo domovů seniorů, bude to služba a pomoc, nikoli nucené práce zneužívající laciné pracovní síly. Nemine vás odměna, i ta finanční, nemluvě o uznání a vděčnosti lidí kolem – vy budete vědět, že je práce, která dává smysl. Víím, řeknete, tomu se to povídá z ústraní domova, kde si může v klidu psát své přednášky. Ale ne, i mě přece mohou zavolat k lůžku těžce nemocného, tam snad faráři budou mít přístup vždycky.

V jednom jsme na tom nesrovnatelně lépe než dávní Židé. Žádní trýznitelé nás nevybízejí k tomu, abychom jim byli pro zábavu, neřku-li pro posměch. Nikdo na nás nechce, abychom mu předváděli naše náboženství. I na těch sociálních sítích se jen docela výjimečně ozve blasfemická výzva: „Tak se tedy modlete! Kdekdo pomáhá, tak pomáhejte tím, co prý umíte, pomozte tak, že budete prosit toho svého Boha, toho Hospodina, ať nás zbaví koronaviru!“ Snad nám teď přijde k dobru, že si v Česku na církev nikdo nevzpomene ani v nouzi, že nikoho nenapadne, že odtud by mohla přijít nějaká pomoc, kdepak, to snad spíš z té Číny.

Zpívat sijónské zpěvy v cizí zemi, píseň Hospodinovu v zemi cizozemců! Pěkně a capella, bez doprovodných nástrojů, bez citer zavěšených na topolech lemujících babylónské průplavy a kanály. Ale proč by to nešlo? Copak tak nečinili tajní evangelíci v době pobělohorské? Nebo kněží internovaní v nacistických a komunistických žalářích? Nezaznívaly se písně Sváti Karáska a Miloše Rejchrtů u táboráků na soustředěních vysokoškoláků, které pořádal Socialistický svaz mládeže? Lze zpívat žalm v Babylóně, číst Bibli na vojně, sloužit mši ve vězeňské cele – ti, kdo něco takového zažili, na to nikdy nezapomenou. Nevím, možná vzpomíná pan kardinál na tajnou mši, kterou sloužil ještě jako Jaroslav na Borech za účasti spoluvězně Václava Havla, víc než na slavné mše v pražské katedrále nebo u svatého Petra ve Vatikánu.

Jenomže, jenomže. V biblickém žalmu stojí výzva: „*Zapívejte nám!*“ Tj. předved'te nám ty vaše liturgie! Legitimní pohnutka či popud k tomu, řádně, tedy bohubilbě zpívat píseň Hospodinovu v zemi cizozemců, je: zpívat sijónskou píseň tomu, kdo sídlí na Sijónu, o němž ta sijónská píseň zpívá. JEMU, Hospodinu, *nejprve* jemu k jeho chvále. A teprve *potom* SOBĚ, sobě k užítku. (Ona tolik káraná farářská výzva „Zapíváme SI píseň číslo“ má jakýs takýs, tj. druhotný dobrý smysl.) A až *nakonec* lze zpívat sijónský zpěv

také JIM, případným zájemcům s dobrými i s nedobrymi úmysly. Bohoslužebná píseň není koncert, kde si cizí zpěv zaplatíte. A už vůbec to není zábavná jarmareční produkce pro pobavení mocipánů!

Je však kupodivu možné představit si něco nesrovnatelně horšího než je zpěv žalmů na estrádě rozjařených trýznitelů. Hypotetická možnost, žalmista ji zmiňuje v podmínkových větách, ale s naléhavostí ich-formy, otázky na tělo, v první osobě: že bychom snad mohli, že bych snad mohl v cizí zemi zapomenout na to, že sem nepatřím, že patřím jinam, jinému bohu, než kterého uctívá tato cizí země; že se přestanu modlit, že zapomenu slova Písma, že se začnu vyhýbat bratřím sestrám, že mně daleký pobořený Jeruzalém sejde z myslí. Žalmista zesiluje hlas, přidává na síle: zapřísahává se („ať ztratím všechnu akceschopnost“, „ať oněmím“) – zní nám to velmi starobyle, archaicky. Mnohem tragičtější než ztráta vnější svobody by byla ztráta náboženské identity. Horší než zesměšnění kostelní písně je, když zapomeneme její melodii a slova, protože jsme se přizpůsobili pohanskému okolí a dobrovolně si prozpěvujeme jejich hity. Pak bychom se skutečně ocitli v Babylóně, odkud se jen těžko hledá cesta zpět do Jeruzaléma. Toho nás Pán Bůh ušetří a uchraň uprostřed všech lockdownů!

Nevím, do jaké míry to je hluboká zkušenost víry a do jaké míry je to lidová moudrost věků: hledat ve všem nedobré něco pro nás dobrého. Nemyslím teď případné výhody distanční výuky před výukou prezenční. Myslím na připomenutí toho, co že je naše největší radost: *Jeruzalém*. Amen.

Modlitba: Upři, Hospodine, naše zraky k Jeruzalému, otevři naše myslí, abychom zpívali píseň síónskou uprostřed všech uzávěr.

II.

Na chvíli se ještě vrátíme do domu Petra, kam jsme zavítali minulý týden. Petrova tchýně je uzdravena a ještě téhož večera je podobným způsobem uzdraveno mnoho dalších nemocných přinesených přede dveře Petrova domu. Časně ráno se však Ježíš potichu vytratí, aby se o samotě pomodlil.

Ježíšovým modlitbám čtenáři Písma a členové církvi zpravidla věnují menší pozornost než jeho kázání či uzdravování. Evangelia ovšem zachycují ne jednu, ale hned celou řadu Ježíšových modliteb.¹ Nás však v tuto chvíli zajímá Ježíšovo skryté modlení na pustých místech. O obsahu těchto modliteb samozřejmě nevíme nic, ale můžeme si

¹ Vedle nejdůležitějšího a nejznámějšího Otčenáše smíme vědět o getsemanské modlitbě: Ale ne jak já chci, ale jak ty chceš. Dále o modlitbě na kříži: Bože můj, proč jsi mne opustil. Matouš i Lukáš pak např. zpracovávají Ježíšovu modlitbu: Velebím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a zjevil si je maličkým.

všimnout jejich času a místa. V Písmu se to opakuje několikrát, že Ježíš buď pozdě večer, nebo brzo ráno odcházel na pustá místa a tam se modlil.

Není snadné se ztišit, být sám bez vnějších podnětů, duchovně se soustředit. Internet, počítače, smartphony, digitální závislost, kulisa puštěných televizí... Jistě, v živé a početné rodině je těžké najít klidné místo, kde by vás nikdo nerušil. Jenže, ruku na srdce, umíme být vůbec sami? Sami se sebou, sami s biblickým textem, sami s Bohem? A chceme to? ...*“Však světla nesmí nikdy zhasnout a hudba musí vždycky hrát, jinak bychom mohli zjistit, kde jsme-ztraceni v strašidelném lese, děti, které se bojí tmy”* (George Orwell).

Ježíš osaměle nežil (učedníci s ním byli prakticky stále), nebyl poustevníkem, neutíkal před světem. Přesto uměl a chtěl být občas zcela sám. Sám se svým nebeským Otcem. Nebyl to pro něj druh cvičení, žádná posilovna či nutný trénink. Čerpal tak novou sílu. Odpočíval. Odcházel do ústraní, do skrytu, mimo veřejný prostor. To není cosi zbytečného, co by snad v evangeliu ani nemělo být zmíněno. Právě naopak.

Příběh z Kafarnaum prozrazuje, že tohle Ježíšovi učedníci nevědí a nerozumí tomu. A tak se shánějí po Ježíši a vyčítavě mu říkají: „Všichni tě hledají.“ „Měl bys mluvit k lidu, reprezentovat, uzdravovat! Oni TO chtějí.“ Ač se to Ježíšovým učedníkům zřejmě nezdá, uzdravování, kázání a modlení patří dohromady. Reprezentace i samota patří dohromady. Ježíšovým cílem není být slavným a úspěšným (lékařem či kazatelem). Učí nás stát na něčem jistějším než lidské uznání.

Možná je tato doba velkou příležitostí. Abychom dokázali bojovat s nemocemi a abychom dokázali nést evangelium těm, k nimž jsme posláni, měli bychom umět být sami se sebou, sami se svým nebeským Otcem. Měli bychom odpočívat, relaxovat, přemýšlet a povídat si s Bohem, pečovat o vlastní duši. A Bůh nám dá sílu pomáhat nemocným ve svém domě a možná i před jeho dveřmi.

Modlitba: Pane, prosím za všechny nemocné, nemohoucí, slabé a ohrožené v našem sboru i za jeho dveřmi. Vkládám je nyní do tvých rukou, Pane, a na chvíli se k tobě utíkám. Dopřej mi klid a mír, pokoj v duši. Buď se mnou. Posiluj mě. Naslouchej mi. Odpusť mi špatná přání a zlé myšlenky. Zaplaš můj strach. Vezmi mne do náruče. Neopouštěj mne. Modlím se k tobě slovy, jež jsi mne sám naučil: Otče náš...

Navštivte webové stránky našeho sboru, stáhněte si další kázání, prohlédněte fotografie, mějte přehled o aktuálním dění v evangelickém sboru v Lysé nad Labem.

www.lysa.evangelnet.cz